

VINDICIAE

PRO LIBRO PRIMO

DE STATU PECCATI

QUI EST DE PECCATO IN GENERE

Ad CAPUT IV.

Tota questio est (ut fatetur Amesius) : Ad dentur peccata venialia ex natura et ratione peccati, id est, que non sunt repugniantia charitati Dei et proximi? Communis sententia Catholicorum est : Peccata quedam ex natura sua, nulla ratione habita, ad praedestinationem vel reprobationem (ut Wicleffus et Calvinus volebant), aut ad statum renatorum, vel non renatorum (ut volum Lutheraui), esse mortalia, quedam venialia; et prioribus quidem indignum reddi hominem amicitia Dei, et mortis aeterna reum, posterioribus temporalis tantum supplici, paternaque castigationis constitui hominem reum, ita ut Deum quidem offendat, sed non usque ad amicitiae dissolucionem. Addit Bellarm. ab hoc communi Catholicorum consensu non nihil deflexisse Gersonem, Almainum, et Joannem Episc. Roffensem. Quibus addi debet Michael Baius (cujus opinio a tribus Pontificibus damnata est), quorun tamen sententia, eti (juxta Medinam) sit absurdissima, tamen multum differt a Lutherano-Calviniana haeresi, Amesius huic statui controversie sic exposito acquiescit; insigniter tamen cavillatur, dum sive ex imperitia, sive ex malitia ait : Consensum istum Pontificium optime declarat Medina in 4. 2. quest. 88. cap. 1. : « Qua ratione distinguitur peccatum veniale a mortali, non una est sententia Doctorum, sed varians in infinitum opiniones ». Est hec, inquam, illustri cavillatio : nam ut saepe in superioribus moni, in substantia dogmatis, quod distinguuntur,

omnes Catholicci conveniunt, saltem post concilii Tridentini definitionem sess. 6. cap. 11. et sess. 14. cap. 3. Et Michael Baius monitus similiter suum errorem retractavit. Quomodo autem praecise distinguantur, non ad fidem, sed ad Scholasticorum disceptationem pertinet.

Ad CAPUT IX.

Ad stritor Catholica veritas I ex Matth. v. 22. Qui irascitur fratri suo, reus erit iudiciorum; qui dixerit Racca, reus erit concilio; qui dixerit, fatue, reus erit gehennæ ignis. Reus iudiciorum dicitur, qui aliquid fecit, unde in iudicio vocari possit, sed non constat, an mereatur poenam aliquam, vel nullam. Reus concilii dicitur, cuius culpa certa est, sed ambiguum, quanta sit, et quam poenam mereatur : et ideo judices inter se convenient in concilium, ut definiant poenam mensuram. Reus gehennæ ignis vel mortis aeterna dicitur, cuius culpa, et mensura culpa, ac etiam per hoc poenæ gravitas certa est. Hinc conficitur tale argumentum : Manifestum convicium, teste vel iudice Christo, facit reum gehennæ ignis, ac per hoc est peccatum mortale. Iracundia sono vocis expressa, sed ad malum concivii non pertingens, facit reum concilii, id est, non constat, an mereatur gehennam, sed aut ea poena, aut minore digna est. Ergo inveniuntur peccata quedam, que leviora sunt, quam ut gehennam ignis mereantur. Rursus iracundia, quæ nullo signo externo foras erupit, non facit reum concilii, sed iudicij; hoc est, non constat, an mereatur poenam aliquam, an nullam? Unde

sequitur, ut sine dubio, si poenam meretur, temporalem, non aeternam mereatur; cum sit levior culpa, quam ea esset, de qua dubium esse poterat, an temporale supplicium, an aeternum mereatur. Amesus in primis hoc argumentum suo more per puram omissionem energavit. Deinde circa illos tres gradus peccatorum a Bellarmi, notatos putide cavillatur. Christus enim ad declarandam illam euparum diversitatem usus est metaphora familiari Iudea, et nota triplicis generis supplicii fontibus apud illos insigli soliti, ut ibi interpres communiter notant. Amesus autem ut hec omnem eludat, fingit hanc omnem disceptationem de gravitate peccatorum fieri respectu Christi, quasi ipse dubitet, aut inquirat, an et quam poenam mereatur hoc vel illud peccatum, etc. Quod nulli Catholicorum in mente venit. Nimirum contradicere oportebat, ut quovis modo tueretur manifestum errorem. Ubi revera « impudente et insanum » dici meretur ejus inane effugium; quo convicio Bellarmino doctrinam, Evangelio exesse consonantem, configere ipsi non erubuit.

III. — Matth. xxii. vers. 24. Luc. vi. vers. 42. Peccata quædam comparantur rebus natura sua levissimis, alia vero gravissimi: *Excolantes culicem, camelum autem deglutiens. Et: Quid vides festucam fratris, traham autem, que in oculo tuo est non vides?* Amesus hic facit, quod solet, cum maxime constringitur, nimurum conviciatur et nugaritur. Ait 1.: « Elephantos non capit muscas. Non decuit igitur tantum camelum, quantum Bellarm. fuit, culices et festucae captere ». At nomine poterat pari jure vel injuria hoc scomma scurrilem ab aliquo sive Luciano, sive Calvinio in ipsum Christum jacit. 2. Ait 2.: « Proverbiales dictiones non sunt dentibus extendenda ultra suum scopo ». Esto! quis abnuit? Ait 3.: « Quod colex aut festuca est in comparatione, potest absolute mons esse: sicut terra ipsa tota, respectu totius cœli ambitus et quibusdam dicitur se habere instar puncti ». At probare oportebat Amesus, quod Christus eo loco non secundum rei veritatem sed tantum per respectum ad homines deceptioni obnoxios, adeoque secundum falsam estimationem humanam locutus sit. Id enim incarnatae veritati repugnat. Ait 4.: « In operibus bonis talis est differentia graduum inter maxima et minima, qualis est in peccatis: et tamen a Pontificis minima dicitur mereri vitam aeternam. Quae trah-

est in eorum oculis, ut iidem non videant peccata minima valere ad poenam aeternam? » Resp.: Falso assumit eamdem proportionaliter rationem graduum inter bona et mala opera. Nam in primis, nulla opera moraliter tantum bona, merentur ullum premium supernaturale. Deinde ipsa opera hominis justi, iuxta SS. Thoma, Bonav. communione et probabiliori sententiam, non nisi ex imperio charitatis prouidentia, merentur augmentum gratiae et gloriae, etc. Unde comparatio ut vera et apta sit, institui debet inter opera viva filii Dei ex charitate facta, et opera mortifere peccaminosa; ubi utrinque datur latitudo in infinitum inter minima et maxima, tam bona quam mala opera.

III. — Luc. xii. vers. 39: *Non exhibis inde, donec etiam novissimum minutum reddas.* Per novissimum minutum intelligunt SS. Patres, Tertull., Orig., Hieron., Ambros., Cyprianus peccata levissima. Amesus: « Minutum illud poena inventum in poena aeterna. Non est igitur aliena minutus ratio ab illo peccato, quod meretur poenam aeternam. » Resp.: Commentum hoc de minuto in poena aeterna reputat non tantum apertissimum veterum Patrum sententia, sed etiam verbis Evangelii sat claris: cum loquatur de carcere, unde tandem exiri potest.

IV. — Apostolus I Corin. iii. v. 12. et seqq. comparat peccata venialia rebus natura sua levissimis, ligno, feno, stipulis, etc. ubi SS. Amb., Aug., Greg. M. intelligent, Apostolum significare per aurum et argentum, et lapides pretiosos, opera perfecta, quæ in iudicio Dei nihil mercede promerentur; per lignum, fenum, stipulas, opera inutilia, venialia. Amesus premissis nugis ad rem nihil pertinentibus, ait: « Non agitur hoc loco de peccatis, sed de doctrinis, teste ipso Bell. lib. 1. de purg. cap. 5. » Resp.: Imo Bell. expresse ait: Utraque expositor (tam de peccatis, quam de doctrinis), est bona, et ex utraque deducitur assertio Purgatori, et peccatorum venialium, etc.

V. — Jacobus 1. vers. 15. tres assignat motus concupiscentiarum, quorum 1. est involuntarius, scil. *Unusquisque tentatus a concupiscentia sua, etc.* Et hunc motum Apostolus non dicit esse peccatum, sed ejus causam, si accedit consensus. 2. Est imperfecte voluntarius: *Concupiscentia cum conceperit, parit peccatum, etc.* Ac proinde est peccatum, sed veniale: quod patet inde, quia

nominatur peccatum, et tamen distinguitur a peccato consummato, et mortem generante.

3. *Peccatum cum consummatum fuerit, generat mortem;* ubi non modo de ipso opere externo, sed etiam de actu delibero interno sine dubio loquitur, cum in duobus ultimis Decalogi preceptis æque vetetur; et Dominus Matth. v. v. 28. dixerit: *Qui viderit mulierem ad concupiscentiam eam, jam mechatus est eam in corde suo.* Amesus: « Concupiscentia peccatum non distinguunt Jacobus a peccato consummato tamquam speciem a specie, sed tamquam partem a toto. Cum igitur toti peccato mortem deberi docet, singulas partes mortales ostendit. » Resp.: Hoc est commentum, et glossa Calviniana, textu Apostolico contraria. Id enim quod parit aliud, non potest esse pars ejus quod paritur. Et quamvis concupiscentia semideliberata, a plene deliberata et consummata non differat specie metaphysica: tamen si theologicæ, secundum documentum quod animas inferunt, et iuxta moralem estimationem, perpendantur, tantum analogice convenient, ut recte contra Cajet. et Capreol. docent Suarez, Vasq., Tanner, etc.

VI. — Ephes. v. vers. 3. et seqq. Cum Apostolus sex peccatorum genera proposuerit, nimurum fornicationem, inanunditiam, avaritiam, turpitudinem, stultitatem, et securitatem, de tribus tantum prioribus, non de reliquis, affirmat: *Qui talia agunt, non habere hereditatem in regno Dei et Christi.* Nimurum docere volebat, tria posteriora debere quidem esse aliena ab ore sanctificato fidelium, non tamen ex genere suo talia esse, quæ excludent ab hereditate Christi, et Dei. Amesus: « Silentiom Apostoli, cujus alias fuisse causas constat, nihil testatur pro peccato veniali ». Frigidum enimvero effugium! cur non vel unam ex illis aliis silentii causis indicavit enervator?

Ad CAPUT X.

Argumentum quod ex traditione Ecclesie et Patrum, hoc cap. Bellarminus prosequitur, consueta omissione et silentio energavit Amesus. Inter ea testimonia sunt etiam concilii Milevitani canon. 7. et 8. a S. Augustino compositi, quibus in faciem resistere forsitan induxit Amesus.

Ad CAPUT XI.

Veritas Catholica robatur ulterius rationibus.

I. — Si peccata venialia ex natura sua essent mortalia, et solum fidelibus ob fidem quam habent non imputarentur; certe infidelibus omnino imputarentur, et mortalia essent. Id vero manifeste falsum et absurdum est. Ergo Amesus 1. ait: « Negatur ab ipsis Pontificis assumptione », probataque ex Azotio lib. iv. cap. 10. ubi docet, nemini extra gratiam Dei constituto veniale remitti. Resp.: Hoc verum est ex consensu omnium Theologorum, sed quomodo hoc adversatur assumptioni Bellarminiana? Aliud est, non remitti peccatum veniale, aliud non imputari veniale tamquam mortale infidelibus. Amesus 2., « ad assumptionis probationem negat sequelam ». Probatio haec est: Quia in eodem genere peccati gravius offendit Deum fidelis, quam infidelis, cum ille majori lumine præditus, plura beneficia a Deo, et contra peccatum plura remedii etc. recepiterit, ut patet ex Loc. xii. vers. 74. Hebr. x. v. 29. Contra vero peccata infidelium ob ignorantiam esse leviora testatur suo exemplo Apostolus I Tim. i. vers. 13: *Misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate.* Hanc probationem sine dubio solidam rejectit Amesus exclamans: « Qualis est conexio hujus consequentia? » Resp.: Optima est, haec scilicet: Ceteris paribus minus imputantur infidelibus peccata ejusdem rationis, quam fidelibus: Ergo quia in fidelibus sunt venialia, non possunt infidelibus tamquam mortalia imputari; alioquin enim imputarentur magis, et non imputarentur magis, quæ est aperta contradictionis.

II. — Veniale dicitur, quod venia dignum est, sive in quo aliquid est cur mitius puniri debeat. Quare igitur quid sit illud, quod facit ut peccatum aliquod sit venia dignum, et ad reatum mortis a Deo non imputetur. Amesus 1.: « Est aliud in peccatis quibusdam mortalibus, cur mitius puniantur, quam alia mortalia quæ sunt atrociora ». Sed quid sit illud « aliud », non potest Amesus exprimere. Mera verba dat. Amesus 2.: « Nihil est in nobis; quod per se facit, ut peccatum aliquod ad reatum mortis non imputetur, sed misericordia Dei ». Sed hoc est manifeste hariola. Si enim nihil est, cur infidelibus potius imputentur, quam fidelibus,

unde constat illis imputari, non his? Certe ut discrimen aliquod vel apprens habetur, debet recurri ad fidem. At jam supra probatum est, fidem potius augere gravitatem peccati, juxta oraculum Christi: *Servus qui cognovit voluntatem domini, et non fecit, culpabit multis.*

III. — Veniale ex natura sua non ponit in homine aversionem a Deo, cum non repugnet charitati, ut perspicuum est. At pena aeterna non debetur peccato, nisi ratione aversionis a bono aeterno, quod est Deus. Amesius argumento huic manifeste succumbens, ait: « In ista petitione principii vix ullus particula est veri, vel Pontificiorum iudicio. Nam aversio (sunt verba Medinae), et deviationia regula est de ratione peccati, et ex eo quod actus humanus sit contra legem, subsequitur aversio a Deo. » Resp.: Amesius haec verba Medinae (in duabus diversis assertionibus ad aliud prorsus intentum recitatis), vel non intellexit, vel fraudulenter in sensu perverit Medinae prorsus contrarium; cum item Doctor conceptis verbis oppositum doceat quies. 88. art. 1. dicens: « Non enim prorsus averteri hominem a Deo ». Sine dubio ipse aequæ, ac eateri Catholici omnes in peccato veniali (puto semideliberato verbo otioso), agnoscit aversionem vel deviationem aliquam levissimam a lege aeterna: idem tamen, ut ceteri Catholici omnes, vel fatuatorem, vel ut heresim sapientem exploderet eum, qui diceret, semi-deliberatum verbum otiosum avertere a Deo fine ultimo, adeoque charitatem et amicitiam Dei expellere.

IV. — Quævis offensio ex natura sua non dissolvit amicitiam inter homines. Ergo nec inter Deum et hominem. Si enim natura sua quævis offensa id facit, cur non etiam in Deo? Quod enim ex natura rei convenit, semper et ubique convenit. Amesius: « Manente scilicet eadem natura. Sed alia est natura tam amicitiae quam offensionis Dei, et alia hominum ». Resp.: Imo multo amplius urget hoc in Deo, quam in hominibus. Nam multo arctiore et fidelioram amicitiam colit Deus cum justis, etiam viatoribus, quam sit inter ipsos homines. Omnis autem omnino amicitia sincera hoc habet, ut ea permanente, amicus sit placabilis, et remittat obsequis amici offensiculas quasdam leves et moraliter inevitabiles.

V. — Peccatum non dicitur univoce de mortali et veniali, sed per analogiam quam-

dam; et proinde peccatum veniale non est perfecte peccatum sicut mortale, ut docent SS. Thomas, Bonav. etc. Ergo non debetur ei pena mortis aeternæ. Anteced. probatur: quia ad peccatum duo requirentur: ut sit voluntarium, et contra legem. Omne autem veniale aut non est perfecte voluntarium, aut non est perfecte contra legem; quod probatur et declaratur: Nam peccatum veniale triplex est; aut tale ex genere suo, ut verbum otiosum; aut ex imperfectione operis; et hoc vel ex subreptione, ut desiderium rei illicitæ semi-deliberatum; vel ex paritate materie, ut furtum rei vilissimum. Veniale igitur ex subreptione non est perfecte voluntarium, ac proinde nec perfecte peccatum. Veniale ex paritate materie potest quidem esse perfecte voluntarium, sed non perfecte contra legem. Lex enim non prohibet furtum unius oboli in specie, sed furtum in genere. Et quia finis praecepi est charitas, qui prohibet furtum, prohibet injuriam et lesionem proximi: et furtum quidem rei notabilis, quo simpliciter proximus leditur, prohibet simpliciter: furtum rei minime, quo proximus non nisi secundum quid leditur, non prohibet nisi secundum quid. Idemque est in aliis objectis. Denique peccatum veniale ex genere suo potest esse perfecte voluntarium et contra legem, si lex aliqua specialis de eo sit: sed ea lex non erit in rigore lex. Nam cum (juxta Apostolum), *tunc praecepi sit charitas*, et ex fine mensurentur praecipa: si quod praecipum constitutatur de re, quæ parum admodum ad eum finem conduceat (ut si speciali praecipio oaveatur, ne quis verbum otiosum loquatur), id praecipum non poterit esse perfecte et in rigore atque Antonomastio lex. Amesius 1. opponit Medianam, Azorium, Durandom, qui volunt, veniale simpliciter dici peccatum. Verum inanem logomachiam ventilat enervator, ut agnoscat ipse Medina l. c. adeoque Durandum tamquam omnibus Theologis adversantem rejicit in eo, quod contendat; veniale aequæ esse contra legem ac mortale, ac non potius præter legem tantum. Stat igitur Medina plane cum Bellarmino; Et quidquid Amesius opponit, ad rem nihil, sed tantum ad item de vocibus spectat. Unde confirmatur idem argumentum: Quia si peccatum veniale perfecte et proprio esset contra legem, tum justus statim atque unum veniale commisit, esset vere ac perfecte transgressor legis, et reus omnium coelestium preceptorum iuxta

illud Jac. II. vers. 10. *Qui offendit in uno, factus est omnium reus.* Hoc autem absurdissimum esse constat ex eo, quod Scriptura vocet homines simpliciter sanctos et justos, et legis divine observatores, etiam cum peccatis venialibus nonarent, ut constat Luc. I. v. 6. de Zacharia et Elisabeth; et de Apostolis I Joan. v. 8. Jac. III. v. 2. Fuere autem hi vere et coram Deo justi, et si non ex lege, sed ex gratia et misericordia Dei. Denique venialia non excludunt charitatem etiam perfectam, viatori de lege ordinaria possibilem, ut de Apostolis constat. Vide S. August. lib. de perfect. just. Christ.

Ad CAPUT XIII.

I. — Objiciunt hæretici: « Generatim de omni peccato pronunciat: *Maledictus omnis, qui non permanesit in omnibus quæ scripta sunt in libro legis.* Deut. XXVII. v. 26. *Stipendium peccati mors.* Rom. VI. v. 23. etc. » Resp.: In ejusmodi locis non nisi de peccatis mortalibus agi, patet; tum, quia alias sequentur, homines justos ob sua venialia relipa et de facto excidere a vita gratia; tum quia maledictio illa, Deut. XXVII. v. 26. referatur ad violatores legum, quæ eo in loco traditæ fuerant; tum denique quia Apostolus, Rom. VI. v. 23. de peccato illo disserit, quod pugnat cum gratia, et simul cum justitia consistere non potest. Nec enervatur ista 1. per distinctionem inter « justitiam legalem, et justitiam ac gratiam Evangelii »: neque enim justitia Evangelii facit, ut id quod est mortiferum, sit non mortiferum, sed quodvis peccatum ex se mortiferum, infert mortem et destructionem gratiae Evangelicae. Nec verum est 2. Apostolus, Gal. III. v. 20. extendere maledictionem et benedictionem legis ad operem etiam levissima. Ubinam enim mentio fit in universa lege de verbo otioso, gloriosa inani levicula, etc. ob que incurrit maledictio legis? 3. Falsum est, Apostolus iis verbis: *Stipendium peccati mors*, loqui de « omni peccato, a cuius reatu fideles per Christum liberantur », etiam « non voluntario. » c. VII. v. 20. Denique de omnibus, de quibus erubescunt resipescentes cap. VI. v. 21. Hac omnia non Apostolus asserit, sed verbis Apostoli affingit tortuosus glossator.

II. — Objic. « Qui non diligit Deum ex toto corde etc. ille violat legem, et reus est mor-

tis: Sed qui leviter peccat, non diligit Deum ex toto corde. Ergo. » Resp.: Dilectio Dei ex toto corde duplice intelligi potest. 1. Ut idem sit ex toto corde, quod super omnia alia integre ac perfecte, ut nihil Dei amoris anteponatur. 2. Ut semper Deus actu cogitat et diligatur ita, ut nihil obrepere possit, quod sit, non dico contra, sed præter amorem Dei et proximi. Prior modo imperatur nobis in via dilectio; posterior non, cum sit propria beatorum in patria. Hoc ita se habere, præter ea quæ supra lib. de Monach. dicta sunt, patet ex Scripturis, III Reg. XIV. v. 8. IV Reg. XXII. v. 23. Luc. I. v. 8. de Davide, Josia, Zacharia, et Elisabeth, de quibus testantur, quod in toto corde secuti sunt Deum, et ambulaverint in omnibus mandatis et justificationibus Domini. Et tamen nemo dubitat, eos venialiter peccasse, non minus ac Apostolos. Amesius multis hic verbis replicat, sed omnia simpliciter inficiatione expedientur: sunt enim pleraque aperte falsa, quæ cum non poterint non ipsimet enervatori esse suspecta, ne nihil egisse videatur, adducit Scholasticorum varias opiniones de tempore, pro quo obligat præceptum charitatis Dei affirmativum. Sed quid, queso, hoc ad rem?

III. — Objic. « Minima opera bona (ex Pontificiorum sententiâ), merentur vitam aeternam. Ergo et minima peccata merentur mortem aeternam ». Resp.: Gratia dato antecedente, negatur sequela. Nam 1. dare minimo operi maximum premium, ingens liberalitas et misericordia foret; dare autem minimo peccato peccatum maximam, injustitia et crudelitas esset. 2. Dare calicem aquæ frigidae ex charitate Dei, non opus minimum, sed valde magnum est, et vero meritorum vitae aeternæ: huic autem operi bono non est opponendum peccatum veniale, quod simul cum charitate consistit, sed mortale, quod charitati repugnat. Amesius nec apparenter quidem potuit responsionem Bellarmino enervare, nisi truncando rationem hanc posteriore, seu plane omitendo: circa priorem vero aperte cavillatur et crebit. Quis enim est e Pontificiis, qui dicat, quod mereamur « ex justitia et ex condigno » maximum premium per minimum opus? Qua fronte igitur ait hic enervator, « omnes Pontificios docent de merito ex condigno », quod hic Bellarminus tribuit « ingenti misericordia »? Similiter mendacium apertum est, cum affingi Filiiuelo et alios Jesuitis, eos

negare, injustiam et crudelitatem esse, quod hic Bellarmine affirmabat.

Ad CAPUT XIV.

I. — Objie. « Quælibet culpa potest a Deo justè puniri pena mortis æternæ. Ergo quælibet culpa, natura sua mortalis est, et sola Dei misericordia venialis ». Resp. : Neg. anteced. Probat Amesius ex Jesuita Filio-
cio, qui cum tract. 22, num. 277, « Deum justè posse velle affirmat charitatis corrup-
tionem ex peccato veniali sequi, simul af-
firmat, justè posse cum tale peccatum ple-
ctere morte æternæ, que necessaria sequitur
ex charitatis corruptione. Azorius Jesuita
lib. III. cap. 9. apertus et plenius a senten-
tiam Gersonis e sensu approbat, » quod nimurum veniale peccatum, nisi quia est ab
homine justo, Dei gratia et charitate prædi-
to commissum, perpetuo puniretur : « Ju-
ste igitur a Deo puniri possit pena æternæ.
Ratio est, quia nisi ex gratia condonaretur
peccatum ipsum, in æternum maneret. » Respondo : Amesius tam Azorium, quam
Filiacum mōre suo, hoc est fraudulenter pro
se allegat, *in eorum verbis insipienti pa-
tentib. Nec illi, nec plerique alii Theologi al-
ter ac Bellarm. hæc in re statunt. Etsi
quavis Deus etiam minuendo palitum
corrumperet tandem ipsam graftam habita-
lem, non ideo sequeretur, pena sensus æternæ
(de qua sola hic agitur), punitum iri ve-
nialem noxam.*

II. — Objie. « Malum culpe, etiam levissime, majus est quolibet malo pena. Potius enim subeunda est quævis pena, quamvis gravissima, quam peccatum etiam levissimum perpetrandum. Ergo justè potest quælibet culpa puniri a Deo quævis pena, etiam mortis æternæ. » Amesius ad hoc argumen-
tum fingit a Bellarmine responderi ita, « ut
totum robur adhuc maneat ». At in Bellar-
mino nec obiectio hæc, nec responsio inven-
nitur, sed apud Medina, qui quest. 88.
art. 1. et hoc et reliqua Gersonis argumenta
dissolvit. Cum Medina igitur neganda est
sequela. Nam licet malum culpe majus sit
quam malum pena (pena namque est
propter culpam), tamen cum veniale pecca-
tum sit levis culpa, justum est ut levi pena
plectatur. Punire autem æterna pena, in
genere mali penæ, majus est malum, quam

peccatum veniale in genere culpe. Culpa enim venialis in suo genere est levis et exiguæ : punire vero penam æternam in genere mali penæ, est summum malum, ideoque justum non est, ut tantilla culpa (qualsis est cogitatio aut verbum otiosum), tanq; gravi pena mulctetur. Addit, si hoc argumentum valeret, posset etiam iudex mortalis propter mendacum officiosum, aut furtum unius teruncui extremo supplicio afficere, quod per absurdum est. Verbo : Malum culpe, et malum penæ sunt diversarum rationum, et idea comparari non possunt.

III. — Objie. « Peccatum quod dicitur ve-
niale, potest numquam remitti. Ergo sem-
per puniri potest. Ergo meretur per se pa-
nam æternam. » Resp. 1. : Neg. posteriorem
sequelam. Resp. 2. : Ne quidem per acci-
dens potest veniale in æternum puniri, u
cum Scoto aliquis multis probabilior doceat
Rod. Arriaga in 1. 2. Resp. 3. : Etsi oppo-
posita sententia (quam cum S. Thoma doc-
et Suarez et alii, quos citat et sequitur Tannerus tom. 2. supponitque hic Bellarmine),
teneatur, dicendum est, per accidens non
remitti veniale, quia etsi ex sua specie non
merentur nisi penam temporalem; ex in-
hærentia tamen ad subjectum privatum
gratia, mereri penam æternam. Cujus ul-
terior ratio a priori est, quia existentibus in
perpetuo statu inimicitiæ et odii divini, in
quo sunt damnati ex peccato personali, non
solum debentur alia penæ determinatae,
sed etiam debetur indeterminate haec pena,
ut careant omni spe, et non possint expe-
ctare unquam statum mitiorem. Quare si a
principio merentur aliquod supplicium, ut-
que merentur, illud, qualcumque sit, in
æternum permaneat. Quod si denique Deus
vellet non condonare, sed omnino exigere
penam peccati venialis ab eo, qui culpam
ipsam veniale per actum dilectionis pur-
gasset, temporalem tantum, non autem
semperitam exigere posset. Amesius, ut
sycophantandi occasione arriperet, trun-
cavit hoc Bellarmini dictum, omitendo haec
verba (sed omnino exigere penam ab eo,
qui culpam veniale per actum dilectionis
purgasset), ut securius posset calumniari
et dicere : « Pontificii igitur viam tandem
invenerunt, qua peccati reatus tolli possit,
sine ulla gratia Dei condonante »; qua insa-
nia, an alia aliqua majore fruantur, merito
potest dubitari.

VINDICÆ

PRO LIBRO SECUNDO

DE STATU PECCATI

QUI EST DE CAUSA PECCATI PRIMI HOMINIS, AC DE CAUSA
PECCATI IN GENERE

Ad CAPUT II.

Si sub his verbis controversia proponatur : « An Deus sit auctor malorum? » Vel : « An
peccatum sit causa eur nos peccamus? » nula quaestio erit, siquidem illa omnia non solum Catholicæ, sed etiam
Calvinistæ, et ipsi quoque Libertini negant.
Frustra igitur laboraremus in probando,
Deum non esse causam peccati, nisi ante do-
ceremus, eos re ipsa sentire, quod verbo pro-
ficeri non audent. Tria igitur praestanda
erunt. 1. Explicandum, quid ipsi doceant de
cause peccati ex parte Dei. 2. An ex eo quod
ipsi doceant sequatur, Deum esse auctorem
peccati? 3. An sit vera eorum sententia? ac
proinde an Deus sit auctor peccati? Amesius : « Calumniandi potius hic quam dispu-
tandi auctor profiteret Bellarm. dum Con-
troversiam in illa sententia studet colloquere,
quam ab ultraque parte negari fatetur; con-
troversia nulla est absque contradictione, in
qua idem affirmatur et negatur ». Respon-
do : Verbis ipsius Calvini in epistol. ad Rot-
tagensem adversus Franciscanum quemad-
modum Libertinum : « Contestatur » (Liber-
tinus, Calvinus), « sibi longe aliam esse men-
tem, seque Deum mali auctorem facere
nolle affirmat: sed quid prodest subterfugium
in re tam aperta? ». Sed pergit expostulare
enervator : « Si Bellarmini, inquit, animus
tanto impetu ferrebatur in eos qui faciunt
Deum auctorem peccati, non opus fuit, ut
magno labore et circuitu sequelarum no-
strorum, » (Puritanos Luther-Calvinianos), in
tales transformaret : habuit Dominicanos,
quos Jesuitæ hujus criminis accusant, ha-

Ad CAPUT III.

Sententia Zwinglii, Calvinii, Bezae de cau-
sa peccati ex parte Dei, quinque propositio-
nibus comprehendi potest. Frustra iterum
calumniatur hic Bellarmino Amesius,